

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași
1.2 Facultatea / Departamentul	Istorie
1.3 Domeniul de studii	Istorie
1.4 Ciclul de studii	Master
1.5 Programul de studii/Calificarea	INSTITUȚII ȘI IDEOLOGII ALE PUTERII ÎN EUROPA

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	INSTITUȚII MEDIEVALE ROMÂNEȘTI (SECOLELE XIV-XVIII)						
2.2 Titularul activităților de curs	PROF.UNIV.DR. PETRONEL ZAHARIUC						
2.3 Titularul activităților de seminar	LECT.UNIV.DR. IOAN-AUGUSTIN GURIȚĂ						
2.4 Anul de studiu	I	2.5 Semestrul	II	2.6 Tipul de evaluare	Examen	2.7 Regimul disciplinei	OB

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	4	din care: 3.2 curs	2	3.3 seminar/laborator	2
3.4 Total ore din planul de învățământ	56	din care: 3.5 curs	28	3.6 seminar/laborator	28
Distribuția fondului de timp					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					42
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					42
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					40
Tutoriat					
Examinări					20
Alte activități.....					
3.7 Total ore studiu individual					144
3.8 Total ore pe semestru					200
3.9 Numărul de credite					8

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	x
4.2 de competențe	x

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	x
5.2. de desfășurare a seminarului/laboratorului	x

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	<ul style="list-style-type: none"> - Utilizarea adecvată a limbajului de specialitate al istoriei instituțiilor și ideologiei puterii, a termenilor tehnici și a conceptelor de bază din domeniu - Stabilirea faptelor istorice pe baza informațiilor din surse primare și interpretarea lor. - Utilizarea unor metode moderne de cercetare și interpretare istorică - Capacitatea de participare la dezbateri publice și manifestări științifice consacrate problematicii instituțiilor și ideologiei puterii - Capacitatea de a sintetiza informațiile bibliografice și documentare cu caracter istoric și de a le organiza după criteriul relevanței.
Competențe transversale	<ul style="list-style-type: none"> - îndeplinirea eficientă, la termen și cu rigurozitate, a sarcinilor profesionale, cu respectarea principiilor eticii activității științifice, aplicarea riguroasă a regulilor de citare și respingerea plagiatului. - căutarea, identificarea și utilizarea unor metode și tehnici eficiente de învățare; conștientizarea motivațiilor învățării continue - dezvoltarea obișnuinței dezbaterii argumentate și a construcției logice a discursului - autoevaluarea obiectivă a nevoii de formare profesională în scopul inserției și adaptabilității la cerințele pieței muncii specifică domeniului.

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

7.1 Obiectivul general	Cursul urmărește prezentarea instituțiilor politice din întreg spațiul românesc (Transilvania, Țara Românească și Moldova).
7.2 Obiectivele specifice	Sunt cercetate instituțiile politice importante, evoluția, cadrul juridic și interacțiunile cu mediul social. De asemenea, sunt analizate trăsăturile specifice fiecărei provincii și etapele istorice, precum și încadrarea lor în cadrul general european.

8. Conținut

8.1 Curs	Metode de predare	Observații (ore și referințe bibliografice)
1. Cele mai vechi instituții politice în spațiul românesc. Cnezatele, voievodatele, țările	Expunerea; conversația	
2. Domnia în Moldova și Țara Românească. Apariția și evoluția acestei instituții până la Regulamentele Organice. Titulatura domnilor	Expunerea; conversația	
3. Domnia în Moldova și Țara Românească. Principalele dinastii; luptele pentru tron și comploturile. Asocierea la domnie	Expunerea; conversația	
4. Voievodatul și principatul în istoria Transilvaniei. Transilvania ca provincie în cadrul Imperiului habsburgic	Expunerea; conversația	
5. Sfatul domnesc în Moldova și Țara Românească și adunările de stări în Transilvania	Expunerea; conversația	
6. Încoronarea și ceremonialul de la curtea domnească; ideea imperială bizantină în Țările Române	Expunerea; conversația	
7. Organizarea administrativă ("instituții" locale în Moldova și în Țara Românească) până la mijlocul sec. XVIII	Expunerea; conversația	

8. Reforma lui Constantin Mavrocordat și modernizarea instituțiilor românești	Expunerea; conversația	
9. „Dominium eminens” și domeniul domnesc	Expunerea; conversația	
10. Dreptul medieval și premodern românesc: Moldova și Țara Românească	Expunerea; conversația	
11. Funcțiile judecătorească, fiscală și militară ale domniei	Expunerea; conversația	
12. Date despre organizarea Bisericii Ortodoxe Române din secolul al XVII-lea până la începutul sec. al XIX-lea	Expunerea; conversația	
13. Date despre organizarea provinciilor românești intrate sub stăpânire străină (Oltenia, Bucovina și Basarabia)	Expunerea; conversația	
14. Schimbare și continuitate în viața politică în veacul fanariot și la începutul sec. al XIX-lea.	Expunerea; conversația	

Barbu, Daniel, *O arheologie constituțională românească. Studii și documente*, București, 2000.

Barbu, Violeta, *Purgatoriul misionarilor. Contrareforma în țările române în secolul al XVII-lea*, Editura Academiei Române, București, 2008.

Bărsănescu, Ștefan, „*Schola latina*” de la Cotnari, București, 1957.

Bernath, Mathias, *Habsburgii și începutul formării națiunii române*, Cluj, 1994.

Bodogae, T., *Ajutoarele românești la mănăstirile de la Sfântul Munte Athos*, Sibiu, 1940.

Brătianu, Gh. I., *Sfatul domnesc și Adunarea stărilor în Principatele Române*, București, 1995.

Camariano-Cioran, Ariadna, *Academiile domnești din București și Iași*, București, 1971.

Cantemir, Dimitrie, *Descriptio Moldaviae*, ed. de Gh. Guțu, Maria Holban ș. a., București, 1973.

Călători străini despre Țările Române, ed. îngrijită de M. Holban, M. M. Alexandrescu-Dersca Bulgaru, Paul Cernovodeanu, vol. V-IX, București, 1973-1997.

Cihodaru, C., *Sfatul domnesc și sfatul de obște în Moldova (sec. XV-XVI)*, în AIIAI, 1, 1964, p. 55-86.

Ciurea, D., *Organizarea administrativă a statului feudal Moldova (sec. XIV-XVIII)*, în AIIAI, 2, 1965, 143-265.

Coman, Marian, *Putere și teritoriu. Țara Românească medievală (secolele XIV-XVI)*, Ed. Polirom, Iași, 2013.

Constituțiile Aprobate ale Transilvaniei (1653), ed. Liviu Marcu, trad. Al. Herlea, Valeriu Șotropa ș. a., Cluj-Napoca, 1997.

Costin, Miron, *Opere*, ed. critică îngrijită de P. P. Panaitescu, București, 1958.

Costin, Nicolae, *Opere*, ed. îngrijită de C.A. Stoide și I. Lăzărescu, prefață de Gh. Ivănescu, Iași, 1976.

* * * *Dicționarul literaturii române de la origini până la 1900*, București, 1979.

Donat, I., *Domeniul domnesc din Țara Românească (sec. XIV-XVI)*, București, 1996.

Dragomir, Silviu, *Contribuții privitoare la relațiile Bisericii românești cu Rusia în veacul al XVII-lea*, în AARMSI, s. II, t. XXXV, 1912.

Felezeu, Călin, *Statutul Principatului Transilvaniei în raporturile cu Poarta Otomană (1541-1688)*, Cluj-Napoca, 1996.

Furtună, Dumitru, *Preoțimea românească în secolul XVIII. Starea ei culturală și materială*, Vălenii de Munte, 1915.

Georgescu, Valentin, *Bizanzul și instituțiile românești până la mijlocul secolului al XVIII-lea*, București, 1980.

Giurescu, C., *Studii de istorie socială*, ed. Dinu C. Giurescu, București, 1996.

Gonța, Al., *Satul în Moldova medievală. Instituțiile*, București, 1986.

Gorovei, Ștefan S., *Clanuri, familii, autorități, puteri (Moldova, sec. XV-XVII)*, în “Arh.Gen.”, I (VI), 1-2/1992, p. 87-93.

Idem, *Între istoria reală și imaginar. Acțiuni politice și culturale în veacul XVIII*, Iași, 2003.

Grigoraș, N., *Instituțiile feudale din Moldova. I. Organizarea de stat până la mijlocul sec. al XVIII-lea*, București, 1971.

Idem, *Robia în Moldova. De la întemeierea statului până la mijlocul secolului al XVIII-lea*, în AIIAI, 4, 1967, p. 31-79; 5, 1968, p. 43-85.

Kraus, G., *Cronica Transilvaniei 1608-1665*, ed. Gh. Duzinchevici și E. Reus-Mărza, București, 1965.

* * * *Instituții feudale din Țările Române. Dicționar*, București, 1988.

* * * *Istoria dreptului românesc*, vol. I, responsabil de vol. Vladimir Hanga, București, 1980.

N. Iorga, *Bizanz după Bizanț*, București, 1972.

Idem, *Istoria Bisericii românești și a vieții religioase a românilor*, ed. II, vol. I-II, București, 1929-1932.

Idem, *Vasile Lupu ca următor a împăraților de Răsărit în tutelarea Patriarhiei de Constantinople și a Bisericii Ortodoxe*, în AARMSI, s. II, t. XXXVI, 1913, p. 207-236.

Lazăr, Gheorghe, *Les marchands en Valachie (XVIIe-XVIIIe siècles)*. Avec une préface de Șerban Papacostea, Institutul Cultural Român, București, 2006.

Maleon, Bogdan-Petru, *Clerul de mir din Moldova secolelor XIV-XVI*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2007.

Metes, Ștefan, *Istoria Bisericii și a vieții religioase a românilor din Transilvania și Ungaria*, I, Sibiu, 1935.

Năstase, Dumitru, *Ideea imperială în Țările Române. Geneza și evoluția ei în raport cu vechea artă românească (sec. XIV-XVIII)*, Atena, 1972.

Neculce, I., *Letopisețul Țării Moldovei și O samă de cuvinte*, ed. critică și studiu introductiv de Gabriel Ștrempel,

București, 1982.

Panaïtescu, P. P., *Influența polonă în opera și personalitatea cronicarilor Grigore Ureche și Miron Costin*, București, 1925 (din AARMSI, s. III, t. IV, 1925, p. 149-372).

Papacostea, Șerban, *Oltenia sub stăpânire austriacă (1718-1739)*, București, 1971.

Papacostea, Victor, *Civilizație românească și civilizație balcanică. Studii istorice*, ed. Cornelia Papacostea-Danielopolu, București, 1983.

Pavlescu, Eugen, *Economia breslelor în Moldova*, București, 1938.

Păcurariu, Mircea, *Istoria Bisericii Ortodoxe române*, vol. II (secolele XVII și XVIII), București, 1994.

Pippidi, Andrei, *Tradiția politică bizantină în Țările Române în secolele XVI-XVIII*, București, 1983; ed. a II-a, București, 2001.

Pop, Ioan-Aurel, *Instituții medievale românești. Adunările cneziale și nobiliare boierești în secolele XIV-XVI*, Cluj-Napoca, 1991.

Idem, *Națiunea română medievală*, București, 1998.

Popescu, Radu Vornicul, *Istoriile domnilor Țării Românești*, ed. C. Grecescu, București, 1963.

Platon, Alexandru-Florin, *Geneza burgheziei în Principatele Române (a doua jumătate a secolului al XVIII-lea – prima jumătate a secolului al XIX-lea). Preliminariile unei istorii*, Iași, 1997.

Prodan, David, *Supplex Libellus Valachorum. Din istoria formării națiunii române*, București, 1998.

Pungă, Gheorghe, *Țara Moldovei în vremea lui Alexandru Lăpușeanu*, Iași, 1994.

Rădvan, Laurențiu, *Orașele din Țara Românească până la sfârșitul secolului al XVI-lea*, Iași, 2004.

Rizescu, Oana, *Avant l'«État - juge»: Pratique juridique et construction politique en Valachie au XVIIe siècle*, Editura Notarom, București, 2008.

Rosetti, Radu, *Pământul, sătenii și stăpânii în Moldova*, t. I, București, 1907.

Stoicescu, Nicolae, *Sfatul domnesc și marii dregători din Țara Românească și Moldova (sec. XIV-XVII)*, București, 1968.

Székely, Maria Magdalena, *Sfetnicii lui Petru Rareș. Studiu prosopografic*, Iași, 2002.

Veress, Andrei, *Documente privitoare la istoria Ardealului, Moldovei și Țării Românești*, vol. V-XI, București, 1932-1939.

Vîrtosu, Emil, *Titulatura domnilor și asocierea la domnie în Țara Românească și Moldova până în secolul al XVI-lea*, București, 1960.

Zahariuc, Petronel, *Țara Moldovei în vremea lui Gheorghe Ștefan voievod (1653 – 1658)*, Iași, 2003.

8. 2 Seminar/laborator	Metode de predare	Observații (ore și referințe bibliografice)
1. Domnia în Moldova și Țara Românească	Dezbateri	
2. Titulatura domnilor și asocierea la domnie	Dezbateri, comentare de documente	
3. Voievodatul și principatul în istoria Transilvaniei	Dezbateri	
4. Sfatul domnesc în Moldova și Țara Românească	Dezbateri, comentarea de documente	
5. Adunările de stări în Transilvania	Dezbateri	
6. Instituții locale în Moldova și în Țara Românească (sec. XIV-XVIII)	Dezbateri	
7. Funcțiile judecătorească, fiscală și militară ale domniei	Dezbateri	
8. Dreptul medieval și premodern românesc: Moldova și Țara Românească	Dezbateri	
9. „Dominium eminens” și domeniul domnesc;	Dezbateri	
10. Date despre organizarea Bisericii Ortodoxe Române din secolul al XVII-lea până la începutul sec. al XIX-lea	Dezbateri	
11. Organizarea provinciilor românești intrate sub stăpânire străină. Oltenia și Bucovina	Dezbateri	
12. Organizarea provinciilor românești intrate sub stăpânire străină. Basarabia	Dezbateri	
13. Reforma lui Constantin Mavrocordat	Dezbateri	

14. Schimbare și continuitate în viața politică în veacul fanariot și la începutul sec. al XIX-lea	Dezbateri	
--	-----------	--

Bibliografie

- Barbu, Daniel, *O arheologie constituțională românească. Studii și documente*, București, 2000.
- Barbu, Violeta, *Purgatoriul misionarilor. Contrareforma în țările române în secolul al XVII-lea*, Editura Academiei Române, București, 2008.
- Bârsănescu, Ștefan, *„Schola latina” de la Cotnari*, București, 1957.
- Bernath, Mathias, *Habsburgii și începutul formării națiunii române*, Cluj, 1994.
- Bodogae, T., *Ajutoarele românești la mănăstirile de la Sfântul Munte Athos*, Sibiu, 1940.
- Brătianu, Gh. I., *Sfatul domnesc și Adunarea stărilor în Principatele Române*, București, 1995.
- Camariano-Cioran, Ariadna, *Academiile domnești din București și Iași*, București, 1971.
- Cantemir, Dimitrie, *Descriptio Moldaviae*, ed. de Gh. Guțu, Maria Holban ș. a., București, 1973.
- Călători străini despre Țările Române*, ed. îngrijită de M. Holban, M. M. Alexandrescu-Dersca Bulgaru, Paul Cernovodeanu, vol. V-IX, București, 1973-1997.
- Cihodaru, C., *Sfatul domnesc și sfatul de obște în Moldova (sec. XV-XVI)*, în AIIAI, 1, 1964, p. 55-86.
- Ciurea, D., *Organizarea administrativă a statului feudal Moldova (sec. XIV-XVIII)*, în AIIAI, 2, 1965, 143-265.
- Coman, Marian, *Putere și teritoriu. Țara Românească medievală (secolele XIV-XVI)*, Ed. Polirom, Iași, 2013.
- Constituțiile Aprobate ale Transilvaniei (1653)*, ed. Liviu Marcu, trad. Al. Herlea, Valeriu Șotropa ș. a., Cluj-Napoca, 1997.
- Costin, Miron, *Opere*, ed. critică îngrijită de P. P. Panaitescu, București, 1958.
- Costin, Nicolae, *Opere*, ed. îngrijită de C.A. Stoide și I. Lăzărescu, prefață de Gh. Ivănescu, Iași, 1976.
- * * * *Dicționarul literaturii române de la origini până la 1900*, București, 1979.
- Donat, I., *Domeniul domnesc din Țara Românească (sec. XIV-XVI)*, București, 1996.
- Dragomir, Silviu, *Contribuții privitoare la relațiile Bisericii românești cu Rusia în veacul al XVII-lea*, în AARMSI, s. II, t. XXXV, 1912.
- Felezcu, Călin, *Statutul Principatului Transilvaniei în raporturile cu Poarta Otomană (1541-1688)*, Cluj-Napoca, 1996.
- Furtună, Dumitru, *Preoțimea românească în secolul XVIII. Starea ei culturală și materială*, Vălenii de Munte, 1915.
- Georgescu, Valentin, *Bizanțul și instituțiile românești până la mijlocul secolului al XVIII-lea*, București, 1980.
- Giurescu, C., *Studii de istorie socială*, ed. Dinu C. Giurescu, București, 1996.
- Gonța, Al., *Satul în Moldova medievală. Instituțiile*, București, 1986.
- Gorovei, Ștefan S., *Clanuri, familii, autorități, puteri (Moldova, sec. XV-XVII)*, în „Arh.Gen.”, I (VI), 1-2/1992, p. 87-93.
- Idem, *Între istoria reală și imaginar. Acțiuni politice și culturale în veacul XVIII*, Iași, 2003.
- Grigoraș, N., *Instituțiile feudale din Moldova. I. Organizarea de stat până la mijlocul sec. al XVIII-lea*, București, 1971.
- Idem, *Robia în Moldova. De la întemeierea statului până la mijlocul secolului al XVIII-lea*, în AIIAI, 4, 1967, p. 31-79; 5, 1968, p. 43-85.
- Kraus, G., *Cronica Transilvaniei 1608-1665*, ed. Gh. Duzinchevici și E. Reus-Mârza, București, 1965.
- * * * *Instituții feudale din Țările Române. Dicționar*, București, 1988.
- * * * *Istoria dreptului românesc*, vol. I, responsabil de vol. Vladimir Hanga, București, 1980.
- N. Iorga, *Bizanț după Bizanț*, București, 1972.
- Idem, *Istoria Bisericii românești și a vieții religioase a românilor*, ed. II, vol. I-II, București, 1929-1932.
- Lazăr, Gheorghe, *Les marchands en Valachie (XVIIe-XVIIIe siècles)*. Avec une préface de Șerban Papacostea, Institutul Cultural Român, București, 2006.
- Maleon, Bogdan-Petru, *Clerul de mir din Moldova secolelor XIV-XVI*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2007.
- Meteș, Ștefan, *Istoria Bisericii și a vieții religioase a românilor din Transilvania și Ungaria*, I, Sibiu, 1935.
- Năstase, Dumitru, *Ideea imperială în Țările Române. Geneza și evoluția ei în raport cu vechea artă românească (sec. XIV-XVIII)*, Atena, 1972.
- Neculce, I., *Letopisețul Țării Moldovei și O samă de cuvinte*, ed. critică și studiu introductiv de Gabriel Ștrempel, București, 1982.
- Panaitescu, P. P., *Influența polonă în opera și personalitatea cronicarilor Grigore Ureche și Miron Costin*, București, 1925 (din AARMSI, s. III, t. IV, 1925, p. 149-372).
- Papacostea, Șerban, *Oltenia sub stăpânire austriacă (1718-1739)*, București, 1971.
- Papacostea, Victor, *Civilizație românească și civilizație balcanică. Studii istorice*, ed. Cornelia Papacostea-Danielopolu, București, 1983.
- Păcurariu, Mircea, *Istoria Bisericii Ortodoxe române*, vol. II (secolele XVII și XVIII), București, 1994.
- Pippidi, Andrei, *Tradiția politică bizantină în Țările Române în secolele XVI-XVIII*, București, 1983; ed. a II-a, București, 2001.
- Pop, Ioan-Aurel, *Instituții medievale românești. Adunările cneziale și nobiliare boierești în secolele XIV-XVI*, Cluj-Napoca, 1991.
- Idem, *Națiunea română medievală*, București, 1998.
- Popescu, Radu Vornicul, *Istoriile domnilor Țării Românești*, ed. C. Grecescu, București, 1963.
- Platon, Alexandru-Florin, *Geneza burgheziei în Principatele Române (a doua jumătate a secolului al XVIII-lea – prima jumătate a secolului al XIX-lea). Preliminariile unei istorii*, Iași, 1997.
- Prodan, David, *Supplex Libellus Valachorum. Din istoria formării națiunii române*, București, 1998.
- Pungă, Gheorghe, *Țara Moldovei în vremea lui Alexandru Lăpușeanu*, Iași, 1994.
- Rădvan, Laurențiu, *Orașele din Țara Românească până la sfârșitul secolului al XVI-lea*, Iași, 2004.
- Rizescu, Oana, *Avant l'«État - juge»: Pratique juridique et construction politique en Valachie au XVIIe siècle*, Editura Notarom, București, 2008.
- Rosetti, Radu, *Pământul, sătenii și stăpânii în Moldova*, t. I, București, 1907.

Stoicescu, Nicolae, *Sfatul domnesc și marii dregători din Țara Românească și Moldova (sec. XIV-XVII)*, București, 1968.
 Székely, Maria Magdalena, *Sfetcii lui Petru Rareș. Studiu prosopografic*, Iași, 2002.
 Veress, Andrei, *Documente privitoare la istoria Ardealului, Moldovei și Țării Românești*, vol. V-XI, București, 1932-1939.
 Vîrtosu, Emil, *Titulatura domnilor și asocierea la domnie în Țara Românească și Moldova până în secolul al XVI-lea*, București, 1960.
 Zahariuc, Petronel, *Țara Moldovei în vremea lui Gheorghe Ștefan voievod (1653 – 1658)*, Iași, 2003.

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității, asociațiilor profesionale și angajatorilor reprezentativi din domeniul aferent programului

Conținutul acestei discipline este coroborat cu așteptările comunității, asociațiilor profesionale și angajatorilor reprezentativi din domeniul aferent programului. Cursul urmărește să ofere studenților o mai bună pregătire în domeniu, în alegerea fenomenelor istorice aferente temei, precum și dobândirea de competențe profesionale specifice.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Participarea activă la orele de curs; parcurgerea bibliografiei; însușirea conceptelor și a problematicii abordate în cadrul orelor de curs	Examen scris	50%
10.5 Seminar/laborator	Activitatea din cadrul seminarului; claritatea și calitatea răspunsurilor	Activitate seminarială	50%
10.6 Standard minim de performanță			
Participarea la discuții, însușirea noțiunilor de bază, observațiile personale			

Data completării

.....

Semnătura titularului de curs

.....

Semnătura titularului de seminar

.....

Data avizării în departament

.....

Semnătura șefului departamentului

.....